

नेपाल सरकार

नेपाल कानून आयोग

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा (३) र

सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक गरिएको विवरण

आ.व. २०८३/०८४ (२०८३ बैशाख १ गते देखि भाद्र मसान्तसम्म)

१. नेपाल कानून आयोगको गठन

कानूनको तर्जुमा, संहिताकरण तथा प्रचलित कानूनको संशोधन, एकीकरण र पुनरावलोकन गर्ने तथा कानून र न्याय सम्बन्धी विषयमा अध्ययन र अनुसन्धान गर्ने उद्देश्यले लागू भएको नेपाल कानून आयोग ऐन, २०६३ मिति २०६३/९/३० देखि प्रारम्भ भएको हो। ऐनको दफा ४ अनुसार आयोगको गठन देहाय बमोजिम रहेको छ :-

- (क) सर्वोच्च अदालतको न्यायाधीश भइसकेको वा हुने योग्यता पुगेका व्यक्तिहरू मध्येबाट नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको व्यक्ति - अध्यक्ष
- (ख) नेपाल न्याय सेवाको राजपत्रांकित विशिष्ट श्रेणीको पदमा रही काम गरिसकेको वा वरिष्ठ अधिवक्ता वा अधिवक्ताको हैसियतले कम्तीमा पन्ध्र वर्ष कानून व्यवसायीको रूपमा काम गरेको वा कानूनको अध्यापन, अनुसन्धान, तर्जुमा वा कानून वा न्यायको क्षेत्रमा कम्तीमा पन्ध्र वर्षको अनुभव हासिल गरेका व्यक्तिहरू मध्येबाट नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको व्यक्ति - उपाध्यक्ष
- (ग) खण्ड (ख) बमोजिमको योग्यता पुगेका व्यक्तिहरू मध्येबाट नेपाल सरकारले मनोनीत गरेको कम्तीमा एक जना महिला रहने गरी बढीमा तीन जना - सदस्य
- (घ) सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय - सदस्य
- (ङ) सचिव (कानून), प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय - सदस्य
- (च) नायब महान्यायाधिवक्ता, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय - सदस्य
- (छ) सचिव - सदस्य-सचिव

२. हाल कार्यरत आयोगका पदाधिकारीहरू

- (क) रिक्त - अध्यक्ष
- (ख) रिक्त - उपाध्यक्ष
- (ग) श्री पाराश्वर ढुङ्गाना, सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय - सदस्य
- (घ) श्री पुष्कर सापकोटा, सचिव, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय - सदस्य
- (ङ) श्री उद्धव प्रसाद पुडासैनी, नायब महान्यायाधिवक्ता, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय - सदस्य

(च) श्री इन्दिरा दहाल (भट्टराई) सचिव, नेपाल कानून आयोग

- सदस्य-सचिव

३. आयोगको संगठनात्मक संरचना

आयोगबाट सम्पादन हुने काम कारवाहीलाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न आयोगमा प्रशासन र तर्जुमा तथा अनुसन्धान गरी दुई महाशाखा रहेका छन्। आयोगमा हालको संगठन संरचना अनुसार कुल ३४ स्वीकृत दरबन्दी रहेको छ, जुन यस प्रकार छ :-

■ सचिव (विशिष्ट श्रेणी) न्याय सेवा	- १
■ सहसचिव (रा. प. प्रथम श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह	- २
■ उपसचिव (रा. प. द्वितीय श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह	- ३
■ शाखा अधिकृत (रा. प. तृतीय श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह	- ५
■ लेखा अधिकृत (रा. प. तृतीय श्रेणी) प्रशासन सेवा, लेखा समूह	- १
■ कम्प्यूटर ईन्जिनियर (रा. प. तृतीय श्रेणी) विविध सेवा	- १
■ नायव सुब्बा (रा. प. अनं. प्रथम श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह	- ५
■ नायव सुब्बा (रा. प. अनं. प्रथम श्रेणी) प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह	- ३
■ कम्प्यूटर अपरेटर (रा. प. अनं. प्रथम श्रेणी), विविध सेवा	- १
■ खरिदार (रा. प. अनं. द्वितीय श्रेणी) न्याय सेवा, कानून समूह	- ४
■ हलुका सवारी चालक, श्रेणी विहिन, ईन्जि. सेवा	- ३
■ कार्यालय सहयोगी, श्रेणी विहिन, प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह	- ४
■ स्वीपर, श्रेणी विहिन, प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह	- १

४. आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार

नेपाल कानून आयोग ऐन, २०६३ को दफा १० मा व्यवस्था गरिए अनुसार आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ :-

(क) नयाँ कानून बनाउने वा विद्यमान कानूनमा संशोधन गर्ने सम्बन्धमा वा कानून तथा न्याय सम्बन्धी समसामयिक विषयमा अध्ययन तथा अनुसन्धान गर्ने, गराउने,

(ख) कानूनको संहिताकरणका लागि आवश्यक संहिताको मस्यौदा तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने,

(ग) प्रचलित कानूनमा एकीकरण वा पुनरावलोकन गर्ने तथा सो सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई आवश्यक सुझाव दिने,

(घ) नयाँ कानून निर्माण गर्ने र आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानूनमा संशोधन गर्ने सम्बन्धमा व्याख्यात्मक टिप्पणी सहितको मस्यौदा नेपाल सरकार समक्ष पेश गर्ने,

(ङ) हाल प्रयोग नभएका, एक आपसमा बाझिएका, असमान, विभेदजन्य, मानव अधिकार विरुद्धका

तथा कार्यान्वयन हुन नसकेका कानूनको बारेमा अध्ययन गरी त्यस्तो कानून खारेज, संशोधन वा पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सुझाव पेश गर्ने,

- (च) अन्तराष्ट्रिय सन्धि, सम्झौताका प्रावधानलाई आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानूनमा समावेश गर्न नेपाल सरकारलाई मस्यौदा वा सुझाव दिने,
- (छ) कानूनको तर्जुमा, संहिताकरण, एकीकरण, पुनरावलोकन, सुधार र विकास गर्ने सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकाय वा संस्थासँग परामर्श, छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने वा सो सम्बन्धमा सम्बन्धित निकाय वा संस्थासँग सहकार्य गर्ने,
- (ज) विशेष किसिमका कानूनको अध्ययन र अनुसन्धान तथा मस्यौदा तर्जुमा गर्नको लागि विशेषज्ञको सेवा प्राप्त गर्ने,
- (झ) कानून निर्माण प्रक्रियामा आवश्यकता अनुसार निर्धारण र राय सुझाव संकलन गर्ने,
- (ञ) कानूनको मस्यौदालाई परिमार्जन गर्ने सिलसिलामा आवश्यकता अनुसार गोष्ठी, सेमिनार तथा अन्तरक्रिया जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
- (ट) अन्य मुलुकका कानून आयोग तथा कानून तर्जुमा गर्ने निकायहरूसँग सम्पर्क गरी आवश्यक जानकारी तथा सूचनाहरू आदान प्रदान गर्ने,
- (ठ) सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त अनुरूप कानून भए नभएको विषयमा अध्ययन गर्ने तथा सो अनुरूप भएको नदेखिएमा कानून तर्जुमा, खारेज तथा पुनरावलोकन गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष मस्यौदा पेश गर्ने,
- (ड) आयोगको वार्षिक कार्यक्रम तयार गर्ने,
- (ढ) नेपाल सरकारले तोकेको तथा आयोगले आवश्यक सम्झेको कानून तथा न्यायसँग सम्बन्धित अन्य कामहरू गर्ने ।

५. सेवा प्राप्त गर्दा लाग्ने दस्तुर र अवधि

नेपाली नागरिकले कानून बमोजिम सूचना माग गर्न आएमा प्रचलित कानून बमोजिम लाग्ने दस्तुर बाहेक अन्य कुनै दस्तुर लाग्दैन।

६. सम्पादन गरेका मुख्य कामको विवरण

क. विधेयक तर्जुमाको लागि वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत भएकोमा आ.व. २०८२/०८३ मा देहाय बमोजिमका विधेयक सम्बन्धित मन्त्रालयमा पठाइएको:

१. राष्ट्रिय युवा परिषद् सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,

२. बदनियतपूर्वकको अनुसन्धान र अभियोजन पिडितलाई क्षतिपूर्ति सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक,
३. नेपाल स्काउट सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक,
४. दलित समुदायको अधिकार तथा विकास सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, र
५. नेपाल कानून आयोग ऐन, २०६३ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक।

ख. विभिन्न कानूनहरूको अध्ययन अनुसन्धान -

१. सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित संवैधानिक कानून सम्बन्धी नजिर सम्बन्धमा,
२. नेपालमा कृत्रिम बुद्धिमत्ता (आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स, ए.आई.) प्रयोग सम्बन्धमा,
३. नेपालमा डिम्बदानसम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र यसको आवश्यकता सम्बन्धमा,
४. प्रचलित कानूनमा सार्वजनिक निकायमा नियुक्त हुने व्यक्तिको पारिश्रमिक, सेवा, सुविधा तथा योग्यताका विषयमा पाए सरह वा सोसरह पदावलीको प्रयोग र प्रभाव सम्बन्धमा,
५. नेपाल कानून आयोगको पुनर्संरचना सम्बन्धमा,
६. पुनरावलोकन सम्बन्धमा र
७. समलिङ्गी विवाह सम्बन्धमा।

ग. कानून तर्जुमा दिग्दर्शन परिमार्जन सहित प्रकाशन।

घ. प्रचलित नेपाल कानूनलाई नयाँ रूपमा संशोधन भएकोलाई सोही बमोजिम मिलाई राखिएको।

७. प्रमुख, प्रवक्ता र सूचना अधिकारीको नाम, पद र सम्पर्क नम्बर

- प्रमुख : सचिव, श्री इन्दिरा दहाल (भट्टराई)
- प्रवक्ता : सह सचिव, श्री रेशमराज सिग्देल, मोबाईल नं. ०१-४५८१०४३
- सूचना अधिकारी : उप सचिव, श्री जलेश्वर राम, मोबाईल नं. ०१-४५८१०४३

८. आम्दानी, खर्च तथा आवश्यक कारोबार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण :

आ.ब. २०८२/०८३ को असार मसान्तसम्म विनियोजित रकम तथा खर्चको विवरण

विनियोजन बजेट	बजेट उप शीर्षक	विनियोजन वार्षिक बजेट (रु. हजारमा)	कूल खर्च (रु. हजारमा)
चालु	३११२१०११३	४३०४९	३१३७६
पूँजीगत	३११२१०११४	३७५०	२५९७

९. आयोगको वेबसाईट र सो को विवरण

- आयोगको वेबसाईट www.lawcommission.gov.np रहेको छ। उक्त वेबसाईटमा मौजुदा कानून, पुराना कानून, मस्यौदा विधेयक र आयोगका गतिविधिहरू राखिएका छन्।

१०. आयोगको ठेगाना र सम्पर्क नं.

- नेपाल कानून आयोग, नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।
- फोन नं.: ०१-४५८१०९०, १- ४५८१०४३
- Email: info@lawcommission.gov.np